



สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ 1) ศึกษาว่าโลกาภิวัตน์มีผลต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร โดยทำการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2531-2550 ใช้ข้อมูลในอุตสาหกรรม ได้แก่ เกษตรกรรม เหมืองแร่เหมืองหิน การผลิต การก่อสร้าง พาณิชยกรรม และ การบริการ พิจารณาค่าด้วยแบบจำลอง Fixed Effect เพื่อทำการหาความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิ (FDI) สัดส่วนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในทุกอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษาดังที่กล่าวข้างต้น ทั้งในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม ต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิทั้งหมด (FR) ผลิตภาพแรงงาน (LP) ค่าจ้างที่แท้จริง (RW) และทุน (K) เมื่อทราบถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวแล้ว จึงวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างผลตอบแทนปัจจัยการผลิต ว่ามีการกระจายสู่กลุ่มครัวเรือนประเภทต่างๆ อย่างไร ด้วยตาราง Factor Ownership Matrix ปี พ.ศ. 2531 2541 และ 2549 2) ศึกษาสาเหตุที่ทำให้โลกาภิวัตน์มีผลต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย โดยพิจารณาถึงการกระจายรายได้ ทั้งด้านความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ และความยากจน ทำการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2531-2541 และ พ.ศ. 2541-2549 ซึ่งเป็นช่วงที่แสดงถึงสถานการณ์ก่อนและหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 โดยวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงความไม่เท่าเทียมกันของรายได้แบบแยกส่วนตามระยะเวลา (Intertemporal Decomposition) ออกเป็นสองส่วนคือ ที่มาจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ยโดยเปรียบเทียบ และโครงสร้างประชากร สำหรับความยากจนจะใช้ดัชนี Head Count Ratio เพื่อแยกการเปลี่ยนแปลงความยากจนออกเป็นสองส่วน คือการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และโครงสร้างประชากรเช่นกัน

แม้ว่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายขอบเขตการเปิดประเทศ นำมาซึ่งการผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวจากการที่แรงงานมีความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น หากแรงงานมีทักษะ (Skilled Labor) ในอุตสาหกรรมเหล่านั้นมีผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นได้รับค่าจ้างที่แท้จริงเพิ่มขึ้น อาจนำไปสู่ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ในที่สุด

จากความสัมพันธ์ของ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ต่อผลตอบแทนของ แรงงาน และทุน สามารถสรุปผลได้ดังนี้ การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ สุทธิ (FDI) มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงผลิตภาพแรงงาน (LP) ในทิศทางเดียวกัน กล่าวได้ว่าเมื่อมีการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ไหลเข้าสู่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นจะทำให้แรงงานมีความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ สุทธิ (FDI) กลับไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างที่แท้จริง (RW) และทุน (K) ตรงกันข้ามกับ การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิในทุกอุตสาหกรรม ที่ทำการศึกษาคือการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิทั้งหมด (FR) คือมีความสัมพันธ์กับ ค่าจ้างที่แท้จริง (RW) ในทิศทางเดียวกัน

จากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษาข้างต้น หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการกระจายรายได้ เมื่อทำการศึกษาโครงสร้างผลตอบแทนปัจจัย การผลิตประเภทแรงงานในปี พ.ศ. 2531 2541 และ 2549 พบว่าเกิดช่องว่างระหว่างการถือครอง ผลตอบแทนของแรงงานมีทักษะ และด้วยทักษะเพิ่มขึ้นในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายจ่ายสูงที่สุดลำดับ ที่ 5 ทั้งในเมืองและชนบท (ตารางที่ 5.1) และผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของปัจจัยมูลค่าการลงทุน ทางตรงจากต่างประเทศสุทธิ (FDI) ส่งผลต่อรายได้ของกลุ่มครัวเรือนทั้งหมดเพิ่มขึ้น ในทาง กลับกัน ผลกระทบจากการลดลงของปัจจัยสัดส่วนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิในทุก อุตสาหกรรมที่ทำการศึกษาคือการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิทั้งหมด (FR) ส่งผลต่อ รายได้ของกลุ่มครัวเรือนทั้งหมดลดลง นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2531-2541 ผลกระทบ จากปัจจัยทั้งสองส่งผลต่อกลุ่มครัวเรือนชนบทลำดับที่ 1 มากที่สุด แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2549 กลับส่งผลกระทบต่อกลุ่มครัวเรือนในเมืองลำดับที่ 5 มากที่สุด

ต่อมาเมื่อทำการหาสาเหตุของความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2531-2541 ประเทศไทยมีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้โดยรวมลดลง เนื่องมาจากการ เปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ยโดยเปรียบเทียบเป็นสาเหตุสำคัญ โดยผลกระทบจากการลงทุน ทางตรงจากต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของรายได้โดยรวมเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะตกแก่แรงงานมีทักษะ ทำให้มีการจ้างงานและได้รับผลตอบแทน แรงงานเพิ่มขึ้น ยิ่งเป็นการเพิ่มช่องว่างระหว่าง แรงงานมีทักษะ และแรงงานด้อยทักษะ สำหรับ ช่วงปี พ.ศ. 2541-2549 พบว่าประเทศไทยมีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้โดยรวมเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรเป็นสาเหตุสำคัญ โดยผลกระทบจากการ ลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้โดยรวมลดลง

เนื่องมาจากการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ทำให้รายได้ของครัวเรือนโดยรวมลดลง โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีรายจ่ายสูงได้รับผลกระทบมากที่สุด ดังนั้นช่องว่างระหว่างกลุ่มคนที่มีรายจ่ายสูงและต่ำลดลง

ตารางที่ 5.1 ช่องว่างระหว่างการถือครองผลตอบแทนปัจจัยการผลิตของแรงงานมีทักษะและแรงงานด้อยทักษะ ในปี พ.ศ. 2531 2541 และ 2549

หน่วย : ร้อยละ

ประเภทครัวเรือน	2531	2541	2549
เมือง 1	33.4	39.4	22.6
เมือง 2	21.6	27.9	8.7
เมือง 3	17.5	12.5	3.5
เมือง 4	13.7	6.1	11.7
เมือง 5	1.3	27.9	30.6
ชนบท 1	47.3	53.7	33.5
ชนบท 2	49.5	48.5	29
ชนบท 3	38.5	36.9	27.4
ชนบท 4	24.2	31.7	15.7
ชนบท 5	7.5	6.2	11

ที่มา : คำนวณจากตาราง Factor Ownership Matrix ที่ 4.1 4.2 และ 4.3

สำหรับการหาสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงความยากจน พบว่าประเทศไทยมีระดับความยากจนโดยรวมลดลงตลอดช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้เป็นสาเหตุสำคัญ เมื่อพิจารณาเฉพาะผลกระทบจากการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ พบว่าตลอดช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษากลับทำให้เกิดปัญหาความยากจนโดยรวมเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลันติ และ วิศิษฐ์ ชัยศรีสวัสดิ์สุข (2550) ทำการศึกษาบทบาทการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ต่อการจ้างงานรายอุตสาหกรรม พบว่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ในอุตสาหกรรมการผลิตจะมีผลทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น แต่ในอุตสาหกรรมพาณิชย์กรรม ก่อสร้าง และเกษตรกรรม ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีการจ้างงานจำนวนมาก พบว่าการจ้างงานลดลง เนื่องมาจากอุตสาหกรรมเหล่านี้ที่เป็นการลงทุนจากต่างชาติมีการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย โดยพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตจากแรงงานเข้มข้นในอดีตไปสู่การใช้ทุนเข้มข้น มีผลก่อให้เกิดการจ้างงานลดลง นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของความยากจน

แม้ว่า ขนาดของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิ (FDI) และสัดส่วนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิในทุกอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษาต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิทั้งหมด (FR) จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ และความยากจนไม่มากนัก แต่ผลการศึกษาที่ได้จากการแยกวิเคราะห์หาสาเหตุของความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ และความยากจนที่เปลี่ยนแปลงไป ล้วนยืนยันว่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความยากจนโดยรวมเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับการไม่มีการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในทุกช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการศึกษาโครงสร้างผลตอบแทนปัจจัยการผลิตในกลุ่มครัวเรือนต่างๆ ทำให้เห็นถึงช่องว่างของรายได้ระหว่างแรงงานมีทักษะ และแรงงานด้อยทักษะ ดังนั้นเพื่อสนับสนุนให้มีการลดช่องว่างที่เกิดขึ้น รัฐควรเน้นนโยบายการเสริมสร้างทักษะแก่แรงงานด้อยทักษะในอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อให้แรงงานเหล่านั้นสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น ด้วยการจัดทำแผนพัฒนาทักษะของแรงงานในภูมิภาคต่างๆ รวมทั้งเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะแรงงานอย่างทั่วถึง เพื่อทำให้ประเทศมีกำลังแรงงานที่พอเพียงต่อความต้องการในทักษะระดับต่างๆ และผลพลอยได้จะเป็นการเพิ่มผลตอบแทนของแรงงานด้อยทักษะ นำไปสู่การลดช่องว่างของความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ระหว่างแรงงานมีทักษะ และแรงงานด้อยทักษะได้ในที่สุด

2. จากผลการศึกษาในส่วนของกระจายรายได้ พบว่าการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมต่างๆเพิ่มขึ้น สามารถก่อให้เกิดผลดีผ่านช่องทางทางการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศสูงขึ้น เกิดการเรียนรู้ ทำให้แรงงานมีความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น และได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มครัวเรือนในเมืองลำดับที่ 5 ซึ่งมีรายจ่ายสูงได้รับผลกระทบดังกล่าวมากที่สุด แต่ขณะเดียวกันกลับทำให้สถานการณ์ของความยากจนแย่ลงเมื่อเทียบกับการไม่มีผลกระทบจากเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ดังนั้นรัฐควรตั้งเป้าหมายทั้งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และให้ความสำคัญกับการลดปัญหาความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ โดยการสร้างความเจริญเติบโตทางรายได้ต่อคนยากจนมากขึ้น ด้วยการสร้างโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้เข้าถึงการศึกษาได้ง่ายยิ่งขึ้น เช่นการเพิ่มทุนการศึกษาแก่คนยากจน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่คนยากจนแทนที่จะเน้นแต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษาและข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การพิจารณาหาผลตอบแทนของทุนในส่วนของ การหาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทุน จะใช้ข้อมูลสต็อกทุนสุทธิภายใต้การตั้งข้อสมมติว่า มูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นเจ้าของทุนจะนำไปแลกเปลี่ยนมาเป็นผลตอบแทนทุน การตั้งข้อสมมติดังกล่าว เนื่องมาจากข้อจำกัดในการหาข้อมูล ซึ่งในทางปฏิบัติไม่มีหน่วยงานใดทำการจัดเก็บแยกประเภท เป็นรายอุตสาหกรรมครอบคลุมระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา และด้วยข้อจำกัดของเวลาจึงต้องใช้ ข้อมูลดังกล่าว

2. การหาผลกระทบจากการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศต่อรายได้ของแต่ละกลุ่ม ครัวเรือน ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสมมติว่าแต่ละกลุ่มครัวเรือนได้รับขนาดของผลกระทบจากการลงทุน ทางตรงจากต่างประเทศเท่ากัน ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เนื่องจากบาง กลุ่มครัวเรือนอาจไม่ได้รับผลกระทบจากการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ หรือได้รับแต่ ผลกระทบดังกล่าวไม่เท่ากัน

3. ในส่วนของ การศึกษาดัชนี Shorrocks Order 2 (I_2) เพื่อหาสาเหตุการ เปลี่ยนแปลงของความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสมมติว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงของ ความไม่เท่าเทียมกันภายในกลุ่ม ดังนั้นจึงเป็นการละเลยการกระจายรายได้ภายในกลุ่ม ทำให้ผล การศึกษาที่ได้มีข้อผิดพลาดอยู่บ้าง หากมีการศึกษาในครั้งต่อไป ควรให้ความสำคัญกับความไม่ เท่าเทียมกันภายในกลุ่ม เพื่อลดข้อผิดพลาดลง

4. งานวิจัยนี้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่าง การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ผลิตภาพแรงงาน ค่าจ้างที่แท้จริง และทุน ได้เพียงภาพรวมของอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษาเท่านั้น โดยไม่ได้ระบุถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นรายอุตสาหกรรม ทำให้ข้อสรุปที่ได้จากผลการศึกษาไม่ สามารถให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาเป็นรายอุตสาหกรรม